

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMAS

REZOLIUCIJA

DĖL ENERGETINĖS NEPRIKLAUSOMYBĖS IR ASTRAVO BRANDUOLINĖS ELEKTRINĖS KELIAMOS GRĖSMĖS

2020 m. mėn. d. Nr.
Vilnius

Lietuvos Respublikos Seimas,

pažymėdamas, kad prieš 30 metų Lietuvos žmonių ryžtu bei sutelktumu atkurta Nepriklausomybė užtikrino žmonėms teisę gyventi laisvėje ir kurti saugią bei klestinčią valstybę;

atkreipdamas dėmesį į tai, kad energetinė mūsų šalies nepriklausomybė vis dar nėra visiškai įtvirtinta, mūsų elektros energetikos sistema BRELL energetinio žiedo pagalba tebėra Rusijos valdoma, o netoli sostinės Vilniaus statoma nesaugi Astravo branduolinė jėgainė pažeidžia gyvybiškai svarbius Lietuvos Respublikos nacionalinius interesus;

tęsdamas 2017 m. vasario 10 d. LR parlamentinių politinių partijų pasirašytame susitarime „Dėl bendrų veiksmų dėl nesaugios Astravo AE“ įtvirtintą įsipareigojimą parengti bendrą veiksmų planą siekiant, kad prie Lietuvai svarbių nuostatų, jog Astravo branduolinėje jėgainėje pagaminta elektros energija jokiais aplinkybėmis nepatektų į Lietuvą ir nebūtų parduodama Lietuvos elektros rinkoje, prisijungtų ir kitos šalys bei tarptautinės organizacijos;

atsižvelgdamas į tai, kad 2017 m. gegužės 30 d. LR Seimas priėmė *Būtinųjų priemonių, skirtų apsaugoti nuo trečiųjų šalių nesaugių branduolinių elektrinių keliamų grėsmių, įstatymą*, kuriame įtvirtinta nuostata Lietuvos elektros biržoje neprekiuoti elektros energija iš trečiųjų šalių, kuriose veikia nesaugios branduolinės jėgainės;

primindamas, kad 2017 m. birželio 15 d. LR Seimas įstatymu pripažino Baltarusijos Respublikoje, Astravo rajone statomą branduolinę elektrinę nesaugia branduoline elektrine, kuri kelia grėsmę Lietuvos Respublikos nacionaliniam saugumui, aplinkai ir visuomenės sveikatai;

atsižvelgdamas į tai, kad 2019 m. vasario 7 d. Espo konvenciją dėl poveikio aplinkai vertinimo tarpvalstybiniame kontekste pasirašiusios šalys pripažino, jog parinkdama aikštelę branduolinei jėgainei statyti Baltarusijos Respublika pažeidė šios konvencijos 4–6 straipsnius: netinkamai vertino jėgainės poveikį aplinkai, netinkamai konsultavosi su poveikį patirsiančiomis šalimis ir priėmė netinkamą galutinį sprendimą dėl vietos parinkimo – tokiu būdu pripažįstama, kad Astravo branduolinė jėgainė yra statoma neteisėtai;

palankiai vertindamas 2017 m. lapkričio 24 d. Europos Komisijos pirmininko Žano Klodo Junkerio pareiškimą, kad Astravo atominis projektas nėra vien Lietuvos ir kaimyninės šalies dvišalis klausimas, o visos Europos bendras reikalas,

pabrėždamas, kad Lietuva, atsiliepdama į ES susirūpinimą dėl Ignalinos atominės elektrinės nesaugumo, ją uždarė;

atsižvelgdamas į 2019 m. lapkričio 15 d. LR Seimo Europos reikalų komiteto pareiškimą, kad Baltarusijos Respublikoje, Astravo rajone, statoma branduolinė elektrinė pastatyta ant netinkamai parinktos statybų aikštelės, netoli sienos su Lietuvos Respublika ir neleistinai arti sostinės Vilniaus ir yra ne tik Lietuvos, bet ir visos Europos Sąjungos ekologinio, energetinio, karinio, sveikatos ir teritorinio saugumo problema, todėl negali ir neturi būti eksploatuojama.

pabrėždamas, kad Europos Sąjungos šalių branduolinės saugos institucijų 2018 metais atliktų Astravo branduolinės jėgainės saugumą įvertinančių streso testų rekomendacijos turi būti visa apimtimi įgyvendintos dar iki galimo jėgainės paleidimo veikti;

suprasdamas, kad Lietuvos dalyvavimas 1963 m. Vienos konvencijoje dėl civilinės atsakomybės už branduolinę žalą, kuri, be kita ko, užkerta kelią Lietuvai reikalauti iš Baltarusijos atlyginti visus nuostolius, kurie gali atsirasti Lietuvoje dėl branduolinės avarijos Astravo AE, neatitinka Lietuvos Respublikos nacionalinio saugumo, aplinkos ir visuomenės sveikatos apsaugos interesų.

ragina Lietuvos Vyriausybę:

nedelsiant įgyvendinti visus *Būtinųjų priemonių, skirtų apsaugoti nuo trečiųjų šalių nesaugių branduolinių elektrinių kelių grėsmių, įstatymo* 4 straipsnio reikalavimus dėl elektros energijos iš Baltarusijos neįsileidimo į Lietuvos Respublikos elektros energijos rinką bei panaudoti technines priemones, kurios dar iki Astravo branduolinės jėgainės paleidimo veikti apribotų elektros energijos patekimo iš Baltarusijos į Lietuvos Respublikos elektros energetikos sistemą apimtis iki tokio lygio, kuris yra būtinas patikimam šalies elektros energetikos sistemos veikimui užtikrinti;

užtikrinti, kad Europos Sąjunga priimtų teisiškai įpareigojantį sprendimą dėl Astravo AE kelių grėsmių Europos Sąjungos gyventojams ir imtųsi atitinkamų veiksmų Baltarusijos ir Rusijos atžvilgiu; siekti, kad Europos Sąjunga įvestų sankcijas Astravo AE operatoriui, „Rosatom“ ir kitoms įmonėms bei tarpininkams, kurie dalyvauja statant ir prekiaujant nešvaria Astravo AE energija;

siekti, kad Europos Sąjunga palaikytų Lietuvos principinę poziciją dėl elektros energijos neįsileidimo į ES šalių rinkas iš kaimyninių šalių, kuriose yra nesaugios, ES streso testų reikalavimų neatitinkančios ar tarptautinės branduolinės saugos ir aplinkosaugos konvencijas pažeidžiančios branduolinės jėgainės;

nedelsiant parengti ir pateikti LR Seimui svarstyti Lietuvos Respublikos įstatymo dėl 1963 m. Vienos konvencijos dėl civilinės atsakomybės už branduolinę žalą denonsavimo projektą, o taip pat parengti kitus teisės aktus, kurie apibrėžtų galimų avarijų Astravo branduolinėje jėgainėje padarinių likvidavimo Lietuvos Respublikoje nuostatas bei nustatytų dėl parengiamųjų darbų jau dabar patiriamų išlaidų įvertinimo bei žalos kompensavimo tvarką ir sąlygas.

siekti visomis politinėmis ir diplomatinėmis priemonėmis palaikymo iš Europos Sąjungos, ES ir NATO valstybių-narių, Ukrainos, kitų regiono valstybių ir visos tarptautinės bendruomenės sprendžiant grėsmių, kylančių iš Astravo AE panaikinimą, nedelsiant parengti atitinkamą strateginės komunikacijos bei integruoto Lietuvos veiksmų įgyvendinimo planą.

Seimo Pirmininkas

Teikia

Seimo nariai

Žygimantas Pavilionis

Emanuelis Zingeris

Viktorija Čmilytė – Nielsen

Aušrinė Armonaitė

Arvydas Nekrošius

Dainius Kreivys

Audronius Ažubalis

Gediminas Kirkilas

Rūta Miliūtė